

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ**

**ФОРМУВАННЯ СТАЛОГО
ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ:
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

**Матеріали IV Міжнародної
науково-практичної конференції**

16-17 листопада 2023 року

Київ 2023

УДК 332.36

Формування сталого землекористування: проблеми та перспективи : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 16-17 листопада 2023 р.). Київ : Редакційно-видавничий відділ НУБіП України, 2023. 290 с.

Видання містить матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції «Формування сталого землекористування: проблеми та перспективи». Тематика конференції відображає комплексність, міждисциплінарність і багатовекторність проблем формування сталого землекористування та інноваційних підходів до їх вирішення. У тезах доповідей учасників представлено технічні, організаційні, економічні, екологічні та соціальні засади забезпечення формування сталого землекористування.

Матеріали збірника будуть корисними для фахівців у сфері землеустрою, геодезії, картографії, містобудування, геоінформаційних технологій та ін.

The publication contains materials of the IV International scientific-practical conference "Formation of sustainable land use: problems and prospects". The theme of the conference reflects the complexity, interdisciplinarity and multi-vector nature of the problems of sustainable land use formation and innovative approaches to their solution. The participants' reports present the technical, organizational, economic, environmental and social principles of ensuring the formation of sustainable land use.

The materials of the collection will be useful for specialists in the field of land management, geodesy, cartography, urban planning, geographic information technologies, etc.

Матеріали подано в авторській редакції

Materials are submitted in the author's edition

Рекомендовано до друку вченою радою
Інституту землекористування Національної академії аграрних наук України
(протокол № 11 від 23 листопада 2023 р.)

ISBN 978-617-8171-09-4

© Інститут землекористування НААН України, 2023
The Institute of Land Management of National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine, 2023

Біда П.І.

к.т.н., викладач-методист

Рівненський фаховий коледж ВСП НУБІП України

м. Рівне, Україна

Кийко Н.М.

викладач-методист

Рівненський фаховий коледж ВСП НУБІП України

м. Рівне, Україна

ПЕРСПЕКТИВИ АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ЄС В УКРАЇНІ

Інноваційний розвиток агропромислового сектору економіки України набуває актуальності через: глобалізацію аграрних ринків, неспроможність малих та середніх підприємців й фермерів конкурувати на ринку в Україні; монополізації аграрного бізнесу; відсутність довгострокових планів і програм, відповідальності чиновників всіх рівнів за стан агросектору перед населенням держави, доступу до адекватних фінансових ресурсів; не дієвої законодавчо-нормативної бази; зміни курсу держави до євроінтеграції; актуальності кооперації у виробництві і переробці продукції тощо.

Спільну аграрну політику, її генезис та еволюцію досліджували як закордонні, так і вітчизняні науковці: Е. Фалькович, В. Бойко, О. Попова, І. Ушевич, Н. Юркенайте, Т. Гоголь, І. Клименко, О. Вінська та інші.

Питання міжнародного досвіду забезпечення розвитку сільських територій вивчали: І. Баланюк, В. Геєць, О. Бугуцький, Л. Молдаван, В. Горьовий, В. Бечко, та ін.

Робочі місця вкрай важливі у віддалених від міст і містечок та від великих сіл де переважно є хоч невелика частка інфраструктури та робочих місць. Так, наприклад, більше 50% селян мешкає у великих селах із населенням від 1 тис. осіб, 26,3% - у селах із 500-999 мешканцями, 17% - із 200-499 мешканцями та 6,4% - у ще малолюдніших населених пунктах (за даними Інституту демографії та соціальних досліджень НАНУ). Саме через відсутність будь-якої роботи й вимирають дрібні села. Офіційна статистика відображає цей процес не в повному масштабі: за даними Держстату, із 1990 по 2018 роки зникли з мапи лише 426 сільських населених пунктів, а реально, на думку фахівців, у 10 разів більше.

Не варто все ототожнювати з внутрішніми процесами у державі. Процеси всіх видів міграції і демографії це й світова та загальноєвропейська тенденція. За даними European Territorial Observatory Network найширше депопуляція охопила села Литви, Естонії, Болгарії, Латвії де вимирають близько 75% сільських районів. Такі тенденції спричинені глобалізацією, глибинними економічними й технологічними чинниками, і її не здатен зупинити жоден національний уряд. Однак саме від останнього залежить, наскільки перспективними та дієвими є їх рішення та на скільки можливо будуть відтерміновані такі зміни для села та якими будуть національні втрати для економіки [1, с. 5-10].

Світовий досвід свідчить про більш виважені й державницькі підходи в аграрному бізнесі. Одним із таких підходів є створення спільної цінності, як політики та дій компанії, які збільшують конкуренту спроможність організації, одночасно покращуючи екологічні, соціальні та економічні умови громад та територій, де вони функціонують. Важелями реалізації такого напрямку є:

- підвищення продуктивності в ланцюгах постачання;
- організація кластерів в об'єднаних територіальних громадах, районах та (або) в області;
- постачання продукції і послуг, необхідні споживачам, в ефективний, етичний та розумний з точки зору охорони навколишнього природного середовища спосіб (с.15, «Зелена книга», глобального договору ООН);
- кооперація - як бізнес з формуванням академічних та дослідницьких інституцій, громадських експертів, професійних спілок, постачальників та інших організацій за етапом їх «життєвого» циклу.

Отже, відбувається перехід до: «додаткової добровільної» звітності, поступового переходу до необхідної для інвесторів інформації і досвіду; проектів які переходять у напрям не лише «для громади», а «за участі громади». Таким процесам сприяють:

- вимоги споживачів, внутрішні чинники розвитку підприємництва;
- орендування продукції і послуг, формування довіри – як перспективи успішного бізнесу, репутація відповідального постачальника (в такому випадку про якість як

перепустку вже не згадують, а вимагають нових особливих, районованих покращених властивостей товару й послуг);

- можливості зменшення витрат а відтак - більша рентабельність;

- вимоги світових ринків;

- гарантування операторами ринку харчових продуктів, що сировина захищена від забруднення, враховуючи будь-яке оброблення (такі обов'язки оператори ринку харчових продуктів повинні виконувати відповідно до національних положень законодавства або положень стандартів);

- тиск інвесторів, адаптація та імплементація законодавчо-нормативних документів в Україні;

- заходи з контролю забруднення виробниками, які поненційно володіють ризиками на виробництві сировини і пов'язаних з ним дій, наприклад, врахування стандартів «Системи екологічного управління. Настанови щодо запровадження екологічного проектування» (ISO 14006:2011), п. 6.2 «Мислення категоріями життєвого циклу», тобто розглядання взаємозв'язку між екологічними аспектами на різних стадіях життєвого циклу [2, с. 11-15].

Наразі ще однією особливістю реалізації положень мультифункціональності є адаптація законодавчо-нормативних документів України та низки директив ЄС. Тому необхідно розробляти місцеві торгові марки як засіб захисту і просування екологічних, більш чистих, органічних виробництв у регіонах, наприклад, Директива 2003/35/ЄС про забезпечення участі громадськості у підготовці окремих планів та програм, що стосуються навколишнього природного середовища. Такі практики можуть стосуватись проведення оцінки впливу на довкілля; стратегічної екологічної оцінки (плани, програми, стратегії, процедури) на національному та регіональному рівні; інформування щодо реєстру з оцінки впливу на довкілля; інформаційні портали; електронні бази даних; участь громадськості у розробці планів та програм та ін.

Саме тому випереджаючі розробки нормативних документів органічного сільськогосподарського землеробства та виробництва, розробка регіональних брендів мають виступати складовими елементами реалізації випереджаючої стандартизації, впровадження більш чистих виробництв, диверсифікації продукції і послуг. На світовому рівні такі тенденції доцільно порівнювати із «географічними індикаторами» (GIs), що є захистом перед прагненням транснаціональних компаній монополізувати виробництво продуктів харчування за допомогою патентного права. Однак внутрішній та міжнародний ринки не стоять на місці, і на їх виклики доведеться реагувати. Знову ключовим для галузі стане питання наповнення національного споживчого ринку необхідною кількістю та асортиментом плодово-ягідної продукції, виконання якого у значній мірі залежатиме не лише від самих виробників, але й сприятливих погодних умов.

Хоча в останні роки вітчизняним експортерам вдалося міцніше закріпитись на ринку Євросоюзу і поступово розширити географію збуту на інші регіони, нової хвилі конкуренції зі світовими лідерами галузі, особливо стосовно ціни та якості продукції, не уникнути.

Список використаних джерел

1. Overview of CAP Reform 2014-2020 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/agriculture/policy-perspectives/policy-briefs/05_en.pdf

2. Вінська О.Й. Особливості сучасного стану реалізації Спільної аграрної політики Європейського Союзу. Економічний простір. 2010. № 40. С. 5–19.

3. Типологія Спільної аграрної політики ЄС як передумова адаптації агр... [Електронний ресурс]. – Режим доступу: irbis-nbuv.gov.ua/.../cgiirbis_64.exe?

4. Нові пріоритети Спільної аграрної політики ЄС на 2014–2020 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.irbis-nbuv.gov.ua/.../cgiirbis_64.exe?

5. Васильєв М. Л., Плотнікова М. Ф. Перспективи розвитку сільських територій та Концепція «Родової садиби»: соціально-екологічний аспект // Вісник ЖНАЕУ, 2014, № 2, Т. 4, ч. II, С. 412–423.

Prospects of EU agricultural policy in Ukraine

Abstract. The Common Agricultural Policy, as a separate independent component of the EU s economic policy, needs to be implemented in Ukraine at least from two points of view: the implementation of best practices and the implementation of provisions on the implementation of European directives and regulations in agriculture.